

Գիտագիտական արժեք իրենց մէջ մի քիչ թուով, մէկ մի քանի մասերով կը շարունակուին զմարդ, համակիր սպասարկութիւն կը ներգործեն իր վրայ եւ իր շնորհ տար որ հետաւոր զոյն, ժամերով կը դիտեն զայն ու զեռ յագեցած չեն: Գիտագիտական արժեքներն էր այդ, որուն վրայ Ստեփանոսը ձեռքով տեսնուող բանուածքները կը փայլէին կարծես: Ետեւոր այ կը զարմանային այդ տարապայման գեղեցիկութեան վրայ եւ արու ստեղծուելով Աստուծոյ սխալներէն մէկուն կը վերագրէին - հիշէ իրօք սխալներ կը գործէ Ան:

Աստուծոյ օրն իսկ երբ օտար երկրի մը անհիշուելի միջոցառումն տակ զգաց ինքզինքը՝ չ'ընտարեցաւ կրթութիւնը, ձեռքը գրգռեց արարու ու հոն 8-10 սակիներու զօրաւոր գոյութեան շնորհման զգացում մասնաբաժնի տակ հրճուեցաւ: Եւ որովհետեւ իրարու մասնակցութեան իր փառանքը անհիշուելի էր, հայաշատ կեցողներն իր քաղաքներէն միտն մէջ ատան վարձքով գրասենեակի շարժար տեղ մը գտաւ: Գրասենեակէ աւելի զիտարարական պահանջներ կերպարանքն ունէր թէեւ, բայց Գեղամ չէր այն պատահիներէն՝ որոնք աստուծոյ օրն իսկ մէջ գրգռուեցին անհամեմատ ծանրութեամբ զուտ բանալով լուսնոյ տեսողութիւնը կուսնանաւ: Եւ կայծոռութիւնը նման լոյս մը տալով ի իստար կը մարին:

Թանձանակատարութեամբ պիտի պարտաւոր: Չէր եղած կարասիներն էին սեղան մը, երկու երեք աթոռ եւ փայտեայ գրասենեակ մը՝ որուն վրայ ծարարիկ նկարիչը երկայնիկ զօրն տուած էր, իսկ պատերուն վրայ զարդի հարկ չկար: Գրասենեակի հաստատան երկրորդ օրն իսկ ձիւր թիկնակներ զրկուած էին ամէկ կողմէ:

Գեղամ ի ինչ տխրատեղ եւ հաստատան նկարագրով օտուած՝ առաջինէն մինչեւ իրիկուն կողմ կը մտնէր: Գեղամը փառանքով սեղանին եւ Աղեքանիկի փողոցներուն վրայ, նրբաշնորհ արգակ կը անուրթի տակ սեղան, առանց կարեւորութիւն տալու իսկ երկնքէն մտադուր կրակին՝ որ մտքի մէջ մի ծակոտիքէն քրտինքի կլաներ կ'ազդարարէր:

Ետեւոր փաստարկներու շարժանով համոզելու եղծկան ազդանքին, իր յոգնութիւնն ու վազմուտը յաճախ կ'որոշէր շանն կ'անդիւնէին եւ կը արեգնամուտին իր գրասենեակը կը մտնէր որտեւ գործարարութիւնը կարգաւորուէր, այնպէս վրայ հրճուեցին քիտիներ կը գոյանային:

Մի քանի տարիներ վերջ կըր զր-

բանակցի փայտը իրապէս երկաթի փոխուած էր: Բանակցի գարձելով զէմ առ զէմ կը գանձէր ինքզինքը 3-4 հարիւր կարմիր ձիւնաբոլորաւ արագ սոյր արշաւին եւ կ'արտախառնէր վանդի զանոնք շանած էր իր ճակտի բարեկեցիկ, առանց խարդախութեան ինչպէս կը շանին յանձնակատարներու մեծագոյն մասը, մինչ ինք այդ ոսկի ներքն աւելի բարձր կը գանձէր անուն մը՝ զոր իրաւունք ունէր շանելու իր ուղղակի յանձնակատարի մը արագ օրինակով, ու այդ իր պաշտիւն էր, համարեայ ուղղակի տրամադր:

Գրասենեակի զօրը կ'զգայէր վերջ տուն կերթար եւ վարձած սենեակին մէջ կը փակուէր որտեւ յոգնութիւնը Մարիէտի խանդոտ թեւերուն յանձնուելու: Զէր այն շուտն ու զօրակի ոչ երիտասարդներէն՝ որոնք իրենց զրպաւնին մէջ քանի մը փոքրիկ ներկայութեան ջանքերով անհիշուելի շունչներին գարեկրտան եւ հանրատուններու մէջ կ'անհիշուէր վարձակաւոր հանձնարի մը քրտն յանձնակալներէն քայլարկային սաղմունքն օրն էր զայն գիշերը սըրճարանին մէջ տեսնել: Եւ այդ զօրէն յանձնարարի մը «անտէր-մու» յին պատասխանելու համար:

Առանձին էր Աղեքանիկի մէջ, երեք եղբայրներ ունէր՝ որոնք հետաւոր անհիշուելի մէջ հայր պայքարը կը մղէին ու ինք որ տարիներ անարթ առնել տարած էր պանդոցաբան միտաւոր կեանքը, հիմա զարմի ներկայութեան քով մեծ պարագայութիւն մը կը տեսնէր - ընտանեկան քաղցը կեանքը որմէ զրկուած էր, Ան օրըստօրէն այն պակասը այնքան զգայի եղած էր որ՝ երբ իրիկունը սենեակէն յայնտեւ ու պարտաւոր ներք կը մտնէր՝ զարիպի արտաշուք մտն վառելու հառաչ մը մը թռէր կուռքէն, թախիծով կը համարակուէր ու իր հոգեկան արտաւորութիւնը փարատելու համար հեռուէն ընկերներ գտաւ: արձարանի յանձնարարը եղաւ եւ օր մըն այ զինք ստանաւ սեղանի մը շուրջ, ընկերներով բոլորուած, ջրախառն օդի պարտը զատուելին ստելու: Ժամանակ մը շարունակեց քայլարկային այս ընթացքը, բարեկամներու հետ տար զիսով հանձնար թաւամեցող տուններէն իր սենեակը վերադարձաւ: . . .

Եւ երբ ստուտ մը լուսնոտեղ վերջ հայտնին մէջ իր դակուութեան հակամարտը զէմըր դիտեց՝ արարափեցաւ: Գեղամը թողած անմիջական այլակերպուէն, աչքերը ուղղակի զէմին յանցեւ եւ պահ մը քորելէ յետոյ բացազանցեց:

- Ինչո՞ւ չ'ամուսնանամ . . .

Այ այնուհետեւ միայն գործին վրայ չէր ամբողջ մտքը: Եւ իր անհիշուելի բոյն մը ստեղծելու տեսլարը զինք կ'զգացնէր ու հեղինակ կը ծառայէր ու կը մեծար այդ զգայի պէտքերն զազգայար:

Գործով Գեղամը զազգայ էր յանձնուելու հոն ի մէջ այնոց ընտանիքի մը հետ յարաբերութիւն հաստատած:

Օր. Զապէլ՝ որ այդ ընտանիքի միակ զարդն ու պարծանքն էր, հազիւ 14 զարուհիներ ներկայում օտուած գեղանի մըն էր: Միջնահասակ, կրթըրկազմով լեզուակեղ, խիտ ու յազարակազայն մայրը՝ որոնք ծածրակի կերպով իրենցով մինչեւ արունքները կ'երկարէին ծուռ աչքերուն մէջ կարծես թանկիւն հակամէտ երանք մը կը զգոգար եւ որ աւելին իր այն տիպար գեղեցիկութեան կը միացնէր ձեռարուեստից քաղաքագիտութիւն, տնտեսագիտութեան ամեն կատարելութիւն եւ ժամանակի շրջաններու անուշ խօսքերէն քաղաքագիտութեան հմտոյն բառեր կը կ'օրհնէին իր ստակցի մը հոգին վրդովելու ստիճան տեսնող:

Գեղամը բարեկամ էր Զապէլին, քանի՞ քանի՞ անգամներ ուրբողանուել պողոտի ելած հասարակաց պարտեզին մէջ մանկակներէ փուռներ կ'ազգայ իրարու նուիրած էին: Այս բարեկամութեան մէջ անկեղծ եղբայր-բուր սէրն էր որ կը թափարարէր, եւ ո՞չ մէկուն մտքն իսկ կանցնէր տարբեր սիրոյ մը նեկտոր խառնելու այդ երկուսին բարեկամութեան:

Գեղամ ի սկզբան անտարբեր էր, երբ մը գիշերն ունէր Զապէլի հանդէպ վառելի իր մտքով զեռ անչափահաս ալ էր: Այն վայրկեանէն սակայն կը հայտնին ուղիւ ամուսնութիւնը բացազանցած էր: Զապէլ իր երեւակայութեան առջեւ մտնած, ուրբողանուելին բլլալու պարտաւոր էակ մըն էր, ինչպէս Մարիտայի Գոգեթը:

Տատամետելու, մտածելու հարկ չէր կար երեք Զապէլը անմտօք մը չէր կը ճանչնար զայն որ ծննդանի թուականն մինչեւ այդ օր անգուցած կեանքի անմեղունակ ու անարատ բարեկեցութեամբ: Իսկ գեղեցիկութեան կողմէ երկուքն ալ ընտելեցնէր եղակաւոր պէս օտուած էին:

Երթալով որոշումը կը զննակայնաւոր, ամուսնութեան զգացումը կը ստորեր կը Զապէլի սէրը կը սաստկանար իր մէջ, Հետեւին խնդիր սիրահար մըն էր այլեւս, իսկ վերջին այցելութեանէն ի վեր ալ Զապէլը նախագացումով մը Գեղամի սիրոյ կայծին իր սրտի զոնակներուն հպիւն զգացեր էր կարծես:

(Մանուսկր) Վ. Գ. ԲՐՈՒՏԻՍԻՆ (Ետեւորակից)

Գեղեցիկ Առիթ Մը

Հետեւ Արեւորդներուն

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ՛ մտերմ Գոգեթի հաստատուած ըլլալով, միայն որոշեալ ժամանակի մը համար ֆապրիկայի մեծաքանակ ծախած գիներով ծախելու օրոշած ենք: անգլիական Mead Cycle Cie. ընկերութեան նեծելանիւններէն: Անոնք որ պէտք ունին նեծելանիւնի եւ կամ թէ կուզեն մեր ընկերութեան արտադրութեան ծախել, կրնան այս պատեհութեանէն օգտուել:

Mead Cycle Cie. ի պարտաւորութեան մարտեզները, ստուգուելու են կամ թէ կուզեն մեր ընկերութեան արտադրութեան ծախել, կրնան այս պատեհութեանէն օգտուել:

Գեղեցիկ եղած յանձնարարութեանը կը կատարուին ամենայն փութով, եւ առ այդ եղած հարցումներուն կը պատասխանուի միեւնոյն արագութեամբ:

Վաճառատան հասցէն՝

Շառէ Մուհամմէտ Ալի

Ս. Օ. ԳՕԼՈՍՍԵԱՆ

Ե. Բ. 1464

6 - 10

ԶԱՐՃՈՒՐԵԼԻ ՍՆԱԲԸ

Կը քալէ. միշտ կը քալէ: Ժամանակին, յառաջդիմութեան սլաքն է այն, եւ դարեր կայ սր ճամբայ ելած է այս մեծ ուղեւորը: Իտէլ ու զաղար չուրի. կը հնչեցնէ իր միայնակ թիւր-թիւր, թիւր-թիւր, ծանր ու մեղմ ազգարարելու համար. ճամբայ տուէք:

Այո՞, ճամբայ տուէք որ անցնին, ու իր հրեղէն սուր լեզուակով վրդիտ ամէն ծակ ու ծուկ՝ երկրի խորքերուն մէջ: փոտուէ՛ ու գտնէ փոռած, նեխած զաղբիւր գոյութիւնները, այրէ՛, հալեցնէ՛ ու մարգէ՛ մարգելութիւնը վարակործէ կը քալէ՛, միշտ կը քալէ ծառանկալ - ուղեւորը:

Զարդարելի է անոր օժիւրը, նա ամէն արգելք ու ընդդիմութիւն կ'արհամարհէ եւ ամէն խռով ու խռոշոտ կը խտրակէ: Իր ճամբուն վրայ գտնուած ո՛ր է քիչ զիմարդի էութիւն ոչնչանալու գաւառաբնուած է: Եւ անգաղար եւ բարձրաձայն կ'աղագրակէ - Արդարաւորապէս եւ Լոյս:

Ժառանգելով մեծագործը ճայնով՝ կը փնտռէ ստուերամած ու

մալ տեղեր, որպէս զի գուրս վանէ խաւարը եւ անոր պահպան եւ զող ապիրտաները, անոր տեղ հոստիցնելու համար լոյսը: Իր շառաւուն կրակէ լեզուով:

Յոգեմի չ'զիտէ բնաւ. կը քալէ, միշտ կը քալէ:

Դաւանաներու, վատերու, մարգելութեան կուրծքին փակած տարուներու եւ բանասիրներու, եւ արդեալ բազմիկն երկրպագող յետադիմականներու լեզուներն է ան, որ իր անոքը մտաւոր ճոճելով՝ Արդարաւորապէս եւ Լոյս կ'աղագրակէ:

Աստուծոյ ստեղծուած իր անհամար մեծ Մանուկին - ժողովարդին: Աստուծոյ երկեղջով սարսփահար ձեռքը ձեռքը մտած մուրթին մէջ գաւեր կը նիւթեն ու զարաններ կը լարեն եւ ստրկութեան շղթան կը կուսնեն՝ իրաւագործին պահանջները խեղդելու եւ արդարութեան յառաջադրութիւնը արգելելու: Համար, աստիք իրենց կուսակից եւ աշակից անին կոպիտ բանութիւնն ու թշուառութիւնը շահագործող մեծապէս:

Բայց ե՛տ քալուեցէ՛ք, ապիրտանի, անկարելի է թուալ լեզուները արդար ընդվզումն զէմ:

Զարդարելի սլաքն է որ կը քալէ՛ միշտ կը քալէ:

Զեպի կ'ուղղէ իր կիրիչ սուր սլաքը, ո՛վ մարգելութեան թշուառ բանասիրներ, որ ժողովուրդները կը շարժարէք ու անոր տկար կողմերը կը շահագործէք: Դեղի՛ ո՛վ յետադիմական կեցողներ, որ ժողովուրդի միտքով երամակները կը կեղծեցէք՝ անոր միտք ծամելով եւ մտքէն ձեռք շեղալու կ'ապաները պարտաւորելով: Եւ ի շահ ձեռք անգաղարդութիւն՝ մտքով ու զաղբիւրի զուգար որոճալով, եւ ձեզի՛ ո՛վ կ'աղագրակէ: արդարաւորութեան կը զրկէք իր քրտանց արգելքը արգար իրաւունքն:

Ստեղծե՛ք՝ մեկի՛ր՝ բաղբիւրէ՛ք: Դեռ կազմած պարիպներն ու կանգնած պատեհները պիտի ոչնչանան յառաջդիմութեան հոսանքին առջեւ եւ ժողովուրդեան կատարի ու համայնակու յորձանքին մէջ պիտի կորսուին . . .

Կ Ե Ն Ս Ս Ա Կ Ր Ա Կ Ա Ն Ս Ը

ՅՐԱՆՉԻՄՔՈ ՅԵՐՐԷՐ

ԻՐ ԿԵՆՔԸ ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԸ
(1859 - 1909)

ԹԻՒ 10   ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՊԱՆԵՑ ԳՐԱՏԻՆ

Իր իր վտուութեան միակ անսնցքները եզեր էին, ինչպէս յայտնի էր նախնայիններէն: Թուրք 30նոց զարմայ Մոսկովին նման մը գրելով Շառէ Ալպէտի, յայտնում է թէ որչափ ինք կ'արեւելութիւն ունի, չ'արեւելութիւն մէջ վիճարանութիւն մը բանայ արդիական կրթութեան որոշ ծրագիր մը պատրաստելու համար Այս նմանիկն մէջ Յէրբէր խոսած է Բարիկի մէջ տեղի ունեցած զուտ արտաւոր մը վրայ, որուն նր կատարմը իր բարեկամը քան չէր գործ, թերեւս անոր մասնակցած չըլլալուն յետեւ: Եւ այս գուժարման միջոցին շանկան վիճարանութիւն մը կատարուած է գաղափարի երկու հոսանքներ շփումով: որոնց մէկը պաշտպանած է Բիշման եւ միւսը՝ կատիժուան: Յէրբէր խոսած ըլլալով թէ Բիշմանն էր Կրտսէ Ժոան համաձայնէր էին իրենց կ'որոշեաները հրատարակել ա վերանորոգուած վարժարան օրն մէջ: Կը յանձնարարէր իր բարեկամին՝ որ նոյն երկու բարեկամներէն խնդրէ շուտով յանձնել իրենց ձեռագրիները, որպէս զի շարժարմութիւն տարեկան զոգարման տեսլ հրատարակուին: Նոյնպէս իր բարեկամ:

մին յայտնում է թէ, որչափ յարեւել էր գաւառաբանի յատուկ գիշեր մը պատրաստելու միջոցով: Կամ նոյն իսկ օրերիննու ձեռքով: Ետեւ Ալպէտ այս նմանիկն անհիշուելի պատմութեանց թէ ինքն յանձն կ'անէր պատրաստել Վաշմակովինի զիմար եւ առաջադրել իր բարեկամներէն սենեակ մը յատկացնել շարժարմութիւն իր գրասենեակ: Յէրբէր զարմայ Մոսկովին Յուլի 13ին պատասխանելով ընդունում է որ բարեկամին իր բնակարանէն սենեակ մը իր անտառակայն գրասենեակ շարժարմութիւն յատկացնել եւ վարձքն ինչո՞ւ թողնէ՛ր: 25 Քր վճարուի իր ինքն հասցիներ, եւ կը յանձնարարէ իր բարեկամին քաղաքի ընտանեկան համար: Այս նմանիկն թուականը նկատի առնել անգուցած էր սրովհետեւ, նոյն թուականին, այսինքն Յուլի 13ին խորտուելն արջէն սկսած էր Պարսկոտանի մէջ, բայց Յէրբէր քաղաքի կը յանձնարարէ իր ձեռնարկած բանակարանի կրթութեան գործին համար որով միայն յաջողակութեամբ էր եւ մտցած էր ուրիշ ամէն բան: մինչ այն միջոցին Պարսկոտանի մէջ տեղի կ'ունենայ ժողովարանի պատմութեամբ:

ՊԱՐՍԵԼՈՒԿԱՆ ԽՈՒՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պատմագիտական վարչապետ Մ. Մալոսոյի կողմագրութեանը Մարտի մէջ պատերազմ բացած էր Ռիֆի գեղերուն զէմ, որովք բուն ընդդիմացած էին իրենց երկրի մէջ կատարուած սպանիական արշաւանքի մը՝ որուն

ուր փոխադրելու յատուկ կատարման մը է կողմերը խորտակեց: Պարսկոտանի մէջ ալ ամբողջ նոյն ազգակով զիտորներուն ընկերացու մինչեւ նաւասանագետ: Այս միջոցին էր որ գործադուր ջոհեցէ կազմուեցաւ եւ Փաթալիսիոյ ամենակարեւոր քաղաքներուն հետ հարգակցութեան մտաւ, Մատրիտ, Վալենսիա, Սարաղիսա Պրիպուս եւ Սպանիոյ օրիշ քաղաքները զրկեց թէ՛ Բուրն Յիւնի քոյնաւոր գործադուր պիտի հռչակուի: Եւ Գործաւորական Համաբաշխութեանը պաշտանակ պատերազմ չունէր այս քաղաքներն մէջ որ կազմուած էր քանի մը սենտի-քաներու, ընկերարական կուսակցութեան եւ անհիշուելի խորտակուող պատերազմներէն միտն, իսկ արմատական հանրապետութեան կուսակցութիւնը, որուն վարիչն էր Մ. Լէոն պատասխանած էր թէ պաշտանակու յորձանքին կրնար մասնակցել:

Թուրք 30նոց, առաւօտան ժամը կին իսկ գործաւորական յանձնարարութեանը Պարսկոտանի գործաւորական թաղերը եւ շրջակայի քաղաքները շրջելով ընդհանուր գործադուր իր օրոշումն անգիտակ իրենց ընկերներուն հետ յարաբերութեան մտան: Ժամը Թին քան մը յայտնի չէր եւ հանրապետութեան կ'երթեկեկէին տակաւին: Բայց թէ՛ կտրուեց ձեռ խռովութեամբ քաղաքին կեղծութեամբ ժամանակին արտաբանի գործաւորները, եւ իրենց զուլան ունենալով կ'երթեկեկէին տակաւին: Բայց թէ՛ կտրուեցաւ, Արաբիայի գուրդը Մատրիտն մեկ ժողովուրդը «Անկեղ» պատերազմը՝ պատմով երկաթուղի կայարանին վրայ յարձակեցաւ եւ զին-

ուր փոխադրելու յատուկ կատարման մը է կողմերը խորտակեց: Պարսկոտանի մէջ ալ ամբողջ նոյն ազգակով զիտորներուն ընկերացու մինչեւ նաւասանագետ: Այս միջոցին էր որ գործադուր ջոհեցէ կազմուեցաւ եւ Փաթալիսիոյ ամենակարեւոր քաղաքներուն հետ հարգակցութեան մտաւ, Մատրիտ, Վալենսիա, Սարաղիսա Պրիպուս եւ Սպանիոյ օրիշ քաղաքները զրկեց թէ՛ Բուրն Յիւնի քոյնաւոր գործադուր պիտի հռչակուի: Եւ Գործաւորական Համաբաշխութեանը պաշտանակ պատերազմ չունէր այս քաղաքներն մէջ որ կազմուած էր քանի մը սենտի-քաներու, ընկերարական կուսակցութեան եւ անհիշուելի խորտակուող պատերազմներէն միտն, իսկ արմատական հանրապետութեան կուսակցութիւնը, որուն վարիչն էր Մ. Լէոն պատասխանած էր թէ պաշտանակու յորձանքին կրնար մասնակցել:

Թուրք 30նոց, առաւօտան ժամը կին իսկ գործաւորական յանձնարարութեանը Պարսկոտանի գործաւորական թաղերը եւ շրջակայի քաղաքները շրջելով ընդհանուր գործադուր իր օրոշումն անգիտակ իրենց ընկերներուն հետ յարաբերութեան մտան: Ժամը Թին քան մը յայտնի չէր եւ հանրապետութեան կ'երթեկեկէին տակաւին: Բայց թէ՛ կտրուեց ձեռ խռովութեամբ քաղաքին կեղծութեամբ ժամանակին արտաբանի գործաւորները, եւ իրենց զուլան ունենալով կ'երթեկեկէին տակաւին: Բայց թէ՛ կտրուեցաւ, Արաբիայի գուրդը Մատրիտն մեկ ժողովուրդը «Անկեղ» պատերազմը՝ պատմով երկաթուղի կայարանին վրայ յարձակեցաւ եւ զին-

ուր փոխադրելու յատուկ կատարման մը է կողմերը խորտակեց: Պարսկոտանի մէջ ալ ամբողջ նոյն ազգակով զիտորներուն ընկերացու մինչեւ նաւասանագետ: Այս միջոցին էր որ գործադուր ջոհեցէ կազմուեցաւ եւ Փաթալիսիոյ ամենակարեւոր քաղաքներուն հետ հարգակցութեան մտաւ, Մատրիտ, Վալենսիա, Սարաղիսա Պրիպուս եւ Սպանիոյ օրիշ քաղաքները զրկեց թէ՛ Բուրն Յիւնի քոյնաւոր գործադուր պիտի հռչակուի: Եւ Գործաւորական Համաբաշխութեանը պաշտանակ պատերազմ չունէր այս քաղաքներն մէջ որ կազմուած էր քանի մը սենտի-քաներու, ընկերարական կուսակցութեան եւ անհիշուելի խորտակուող պատերազմներէն միտն, իսկ արմատական հանրապետութեան կուսակցութիւնը, որուն վարիչն էր Մ. Լէոն պատասխանած էր թէ պաշտանակու յորձանքին կր

Ի տարեցեցէ՛ք ձեր գակները ո՛վ կ'ուստացած հարար գլուխներ. ապա թէ ոչ ժամանակին սլաքը իր հրե. զէն լեզուով գիտէ ձեզ խնամարհ. ցընել մինչև իր գարշապարը :

Կը քայլէ. միշտ կը քայլէ. հեգ- նանգով կը պտտցնէ իր հրեզէն լե- գուն՝ գտնելու համար այն արհա- մարհեղի վատերը, որոնք չի հետզհետե ապատան կը փրտաեն մութ խոր- չերու և անգնդախոր վերապնեքու մէջ՝ ի տես այն կարմիր սլաքի փողփողած լային. որովհետև ա նոնք թշնամի են և լային ու Արգա- րութեան և սուկունով կը փայտին. որովհետև անոնց այք չի զօրքը նախը ճշմարտութեան ճառագա- թումներուն՝ ու կ'ապատանին մը թատուեր խորչերու մէջ :

Ո՛վ որ ալ ըլլաք. և ո՛ր որ ալ կծկած գտնուիք. սլաքը պիտի հանդիպի ձեզ, և բանելով ձեր օ- ձիքէն չաչիւր պիտի պահանջէ. հա- չի՛ւ՛ այնչափ անմեղ զոհերու արին- ներուն համար և պիտի գոչէ. վը- րէ՛՛. սուկացէ՛ք. . .

Թ. ԵՄԻՐՅԻԱՆ

ՊՈՒՅՈՒՆ ԳՈՅ

«Արշալոյս» Տպարանին համար երկու հատ ուսանող գրադարներու պէտ- ջը կայ. Պոլսոյ մանուկ դաստիարակ- ուն համար գինը Արշալոյսի Խորագ- րութեան :

Նախակիրթանի նորուարտ ա- չակերաներ՝ որոնք մնայուն գործ մը ունենայ կուզեն. կրնան հետաւել տը- պարանական աշխատութեանց :

ՀԱՍՎԱՔԱԼ

(Հայ Թերթիկ)

ՊՈՒՍՈՅ ՄԵԾ ԿՐԴԵՆԸ

Թուրքիոյ համար Մամանադը- րութիւնը բաղադրութեան մը չի գու :

Անոր հաստատումն ի վեր - 1908 Յուլիս 10 - ամեն անգամ որ Մամանադըրութեան տարեգրածի հանդէսները կատարել ուզուեցան, գծազգուծիւն մը եկաւ գառնա- ցընել անոր պատճառած ուրախու- թիւները :

Այս տարուան Յուլիս 10ի Սահ- մանադրութեան հանդէսներն ալ հրդեհի ամենամեծ աղէտով մը վերջ կը գտնեն : Բնականաբար արկածի արդիւնք չեն կրնար ըլլար այսպիսի աղէտ մը կամ անցելոյն մէջ նման- ներ, որ հանդիսաւոր սրբերու մէջ կուգան տիրութեան և սուգի մատ- նել ըսլոր հանդիսադիրները : Արկածը օրացոյց չունի որ իրեն հան- դիպումն օրը Յուլիս 10ը նշանակե- լով՝ յատկապէս այդ միևնոյն օրը այցելութեան գար : Ուրեմն Պոլսոյ այս սարսափելի հրդեհը արկածի արդիւնք ընաւ կարելի չէ և պէտք չէ նկատել :

Յուլիս 10ին արդէն հեռագիր- ները աշխարհի ամեն կողմը ծանու- ճին Պոլսոյ այս սարսազըցեցիկ պա- տահարը և ամէն ոք սրտատրոփ կ'ապսէր Պոլսոյ թերթիներուն, ա- լելի ժանրամասն և ընդարձակ ծա- նօթութիւններ ունենալով համար : Երէկուան Պոլսէն ստացուած թերթիներուն մէջ շատ ընդարձակ անգեկութիւններ կան թէ և՛ սակայն մեր սիւնակներուն ներածին չափ զարուածներ միայն պիտի կրնանք ներկայացնել անոնք :

Յուլիս 10ի կիրակի կէս օրէն յետոյ ժամը 2ի տեսները, Ագ- սերայի կողմը մէկ քանի կէտերէ միանգամայն ահաւելի հրդեհ մը ծա- գելով հրաչէկ վառարանի մը կը վե- րածէ Ուզուն Զարուէն սկսեալ մին-

չև վէզնէճիւրէր, անտի Ադ-Ալերայ և անկէ վար վլանկա ու մինչև Տա- փուտ փաշա. կը գրեն թերթերը : Վլանկայի ժողովը եղող թա- զերր անմասն չեն մնար հրդեհին պատճառած աղէտներէն : Ան իր ճիւղերը կը տարածէ մինչև Գուս- գափուր, հայոց Պատրիարքարանին ժողովը, Մուսալլա, Մըրճի շիրքը և Եւլիւրը պագալ ըստած տեղերը, որոնք հայերէ և յոյներէ բնակուած են :

Հրդեհին պատճառած աւերնե- րուն մանրամասնութիւնները ընել անկարելի է. բայց տխուր իրակա- նութիւնը այն է որ 120,000ի չափ Օսմանցիներ անտուն և անպատա- պար մնացած են : Մարգկային զո- հերու և վերաորեալներու թիւն ալ աննշան ըլլաւու չէ :

Հրդեհներ ալ ձերբակալուած և հարցաքննութեան ենթարկուած են. ըսել է հրդեհը գիտմամբ ձգուած ըլլաւը կը հաստատուի : Հրդեհը սկսած կեդրոնէն բաւական հեռու Պալատի հրդեհը աւելի ու սարսա- փեցուցած է արդէն սահմակած ժո- ղովորդը և շարունակներ առկի՞ գը- ւած են առաւել ևս սարսափաշար ընելու համար զայն, վատաբար տարածայնելու թէ՛ Պէշկիթաշի, Սիկատարի, Գաւար - գիւղի և ուրիշ թաղերու մէջ ալ հրդեհ պիտի պա- տահի. սակայն միայն երկուսով մը բաւականացած են այդ տեղերու ընկերները : Այս հաշուով Պոլսը հակառակ իր վայելած կամ ենթադ- րուած ազատութեան համբաւին, գեհնաշար դժոխքէ մը տարբերու թիւն չունի այս պահուս :

Տակաւին նոր հասած թերթե- րը աղէտին ծանրութիւններուն վը- րայ նորանոր մանրամասնութիւններ տալէ զատ՝ կը հաստատեն թէ՛ հր- դեհը պարզապէս հրդեհութիւննե- րու արդիւնք է :

Բաւական թուով հրդեհներ ներբակալուած են :

ՍԻՆԿԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՎԱՅՆՈՒՍՈՒՆՆԵՐԸ NOUVEAUX MAGASINS SINGER

Այս օրերս մէջ Մադրասի փո- ղոցը աւելի շքեղ և եռուզեռ և- րեւոյթ մը առաւ, Սինկեր Ընկե- րութեան գրասենեակներուն և վա- ճառատներուն կրօն օթէլ տ'Ան- կըլթէի ճիշդ դիմացը գտնուող Պ. Տէյլիզ Պրայն և ընկ. նորա- չէն և փառաւոր ստացուած քին մէջ փոխադրուելուն համար :

Եզրպատի մէջ Սինկեր Ընկե- րութեան իրագործած յառաջի- մութիւններէն յետոյ, նա շէր կըր- նար մեր Մաքրաբաղար այն տե- սակ գեղեցիկ վաճառատունով չ'օժ- տել, որուն նմանը չատերը Եւրո- պայի ու Ամերիկայի գլխաւոր քա- ղաքներուն մէջ տեսնելով հիացած են :

Այս համաշխարհային Տոն հա- նած հռչակին մասին յստիւր աւե- րդք է, անբաղաւոր իր ելե- մտական, ճարտարարուեստական և վաճառականական կազմակերպու- թեան մէջ, 60 տարիներէ աւելի իր արտագրած կարի մեքենանե- րուն գերազանցութեան տեսակէ- տով առանց մրցակցի մնացած է, ամենէն տոկոս և լաւագոյն կազ- մաններէն պատրաստելով զանոնք :

Սինկեր Ընկերութիւնը միայն իր լաւ մեքենաները ծախելով չի գոհանար, այլ՝ մշտապէս խնամք կը տանի զանոնք իրեն յաճախող- ներուն ծախելէ յետոյ, անոնց լաւ բանելուն հսկելով, ըլլալ ճարտար գաստիարակութիւններու, ըլլալ փո- ր-

ձառու մեքենայէտներու միջոցա- նա իրօք կարողացած է մեքե- նան տանտիկոնի հ'ուսյքին արժա- նացնել, իրեն արուեստագիտա- կան գործիք մը իր ամենաբարձր աստիճանին հասած : Մինչդեռ ու- րիշ կողմէ, ան՝ միակ հայկ. այլթիշն է թիւրաւոր փոքր և մեծ ճարտար- արուեստական գործիներու գոյու- թեանը և ճոխութեանը : Ահա ա- սիկ թէ ինչ բանի մէջ կը կայանայ Սինկեր Ընկերութեան իրական հաճ- բար և թէ ինչո՞վ է որ ամեն տեղ հասարակութեան համակրանքը վա- յելած և ամեն ցուցահանդէսներու մէջ ամենաբարձր տեղը գրաւած և անոր համապատասխան վարձարու- թեան արժանալի է :

Անկարելի է բացատրել թէ՛ որչափ ճարտարարուեստներու մէջ գործածելի է Սինկեր մեքենան : Մեր հարուստները, շրջագրեալնե- րը, գլխարկները, կոշիկները, ճեղքակեցիները, ձեռնոցները և լին, անոր շնորհիւ սովորական գործա- ծուխեան վերածուած են : Որ կող- մըն ալ որ գառնաք, Օլիւնայի, կաւքի, շոգեկաւքի, շոգեկաւքի և կամ անապատին մէջ, հրաշագեղ վարաններու ներքե նոյն իսկ, քառ- չուէ անիւներու, Լարթաւոցներու, զանազան կահագործանոցներու աշխատանոցներուն մէջ և շքարչե- րու վրայ, անոր աշխատութեանց դիւթիչ արդիւնքը պիտի տեսնէք : Հիմարի մարդոց մուշտակեցիներ- րը, տաք երկրներու գոգակները, դպրոցականներու պայուսակները և զինուորներու գէնքերուն պատեան- ները անոնց հ'ուսյն և հրաշալի ըն- ծայելու համար Սինկեր մեքենան է որ իր խօսքը և նոյն իսկ իր վեր- չին խօսքը բաժն է :

Սինկեր ընկ. ը 10 գործարան չի'նկել սովորական առէն երկր- ներու պահանջներուն գոհացում տալու համար : մաշաւորապէս 600 տարբեր կազապաններով մեքենա- ներ հնարած է. 5 քիւս կառուցէն սկսեալ, որ լաւ ճանչուած է ձեռ- քի մեքենայ անունով, մինչև ա նոնք, որ կը գործածուին փոխա- դրութեան փոկերու (գալը) հո- մար և որոնք հարիւրաւոր քիւս կը կշտեն. հարիւր ֆրանցոնցներէն մինչև 500 սակ արժողները կան : դիւթիչ է երեւակայն թէ այս քա- նի մը թուանշանները ինչ ընկ կ'ու- զեն և այն ատեն զարմանալու պատճառ չ'մնար այս Տոն յառաջ- դիւթի թեան, և իր մեքենաներուն մեծ թուով վաճառմանը վրայ :

Ուրեմն կը շնորհաւորենք Սին- կեր Ընկերութիւնը իր ընդ տեղա- փոխմանը համար և յարգածու յա- ռաջգիւծութիւն կը մաղթենք :

Կը խոստանանք մանաւանդ մեր ընկերացուցիներուն, որ մօտաւոր թիւ մը մէջ վերագառուալ այն հը բաշալի արտագրութիւններուն վրայ որոնք այս օրերս գրուած են մէջ Մադրասի փողոցի վաճառատան ցուցակեղկերուն մէջ և որոնք ճըշ- մարիտ գլուխ գործոց հրաշալիքներ են :

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆԻ

Յառաջիկայ Օեպտեմբեր 1էն սկսեալ շաբաթական համար Անդլ- մրանս. Արար. և Հայերէն լեզուներ- րու գիշերային գաստիսուսութիւններ պիտի սկսին Արշալոյսի Տպարա- նին մէջ. եթէ առ այդ փափաք յայտնող և արձանագրուողներուն թիւը երկու կարգի համար 2՛ հոգիի լրանայ :

Ուստի այժմէն իսկ կը յայտա-

րարենք ըսլոր այն երկուստարդնե- րուն, որոնք պէտք կ'զգան և կը փա- փարին վերոյիշեալ գաստիսուս չի- տեւելու, արպէսդի փոխան մինչև Սեպտ 1 իրենց անունը արձանա- գրելու աւլ Արշալոյսի Տպարանը գիւթելով, գաստիսուսութիւնը բեկ- սելու համար պէտք եղած անմի- ջական կարգադրութիւնները մինչև որոշեալ թուականը լրացնել կա- րենալու համար :

1 - 3

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԹՐԱՄՎԵՅԻ ԳՈՐԾԱՌՈՐԱՅ ԳՈՐԾԱԴՈՒՆԸ

Հակառակ տարածուած այն գը- րոյցներուն թէ՛ թրամվէյի պաշտօ- նէնց և գործադրութեան պահանջնե- րը պիտի ընդունուէին թրամվէյի Ընկերութեան կողմէ, սակայն ինչ- պէս իրողութիւնները կան հաստա- տել, սպասուած համաձայնութիւնը ոչ միայն չէ գոյացած, այլ և ըն- կերութիւնը անորոքելի մնացած է իր սրտման մէջ, որուն հետեւանքը եղած է ահա, Յուլիս 30ի կիրակիէն սկսեալ գործաւորներուն բանկոյղը Այսօր երրորդ օրն է որ մեր ականջ- ներուն ընտանի գործած հարակառ- քերու աղմուկը ալ ևս չ'լսուիր և գրեթէ ըսլոր զձերն ալ կ'ետնին հեթ հասարակելով անտեսանելի գարձած են :

Ն. Վանուկիւն նախարարա- պետ Մուհամմէտ փաշա Սայիտի միջամտութիւններն ալ բաւական չեղան երկու կողմը համաձայնու- թեան մը բերելու համար : Վերջին պահերուն թէ և ըսր տարածուեցաւ թէ՛ գործի սկսելու պարագային բանկոյղներն ոչ ոք ճամբուելու պայմանու աշխատու- թիւնները պիտի վերակին, սակայն հակառակ ընկերութեան Տնօրէնին այս պայմանը ընդունելու համար յայտնած գրաւոր հաւանութեան, գարձեալ գործարարները պիտեցին իրենց պահանջման վրայ և գործա- գուր կը շարունակուի :

Ստիկանութիւնը խիստ աչա- լւոր կը հոկէ թէ և գործաժողնե- րու հաւաքալայնեալներն վրայ և տա- կաւին ծանր պատահարները տեղի չունեցան, բայց գործաղուշի տեա- կան ըլլալու պարագային, հաւա- նական չէ որ միևնոյն հանգարու- թիւնը պահուի, որովհետև գործա- ւորներուն մեծագոյն մասը այնպիսի

խեղճերէ կը բաղկանան, որոնք օրը օրին իրենց վատտոյլը կ'ապրին և քանի մը օրեր սպասելու անկարող են : Այս վերջին պարագային մէջ է որ գլուխները կրնան տարաւ և թերևս անախտութիւններ ալ պա- տահին և այն ատեն՝ բնականաբար երկու կողմի լարուած մտքերը հան- գարտեցնելով համաձայնութիւն ըս- տեղծելը գոմարագոյն պիտի գառ- նայ :

Յանկայի է որ մեր այս վերջին հիւսիսագրութիւնները իրականութիւն ըլլալէ հեռի մնան՝ և մենք որ յա- ռաւ գործեալ կարենանք թրամվէյ- ներու ընծայած զիւրու թիւններէն օգտուիլ :

Թերթը մամուլի յանձնելու պահուս, ստիկանութեան ընկե- րակցութեամբ թէ և քանի մը վա- կոններ գուրս բերուեցան, սակայն ատենք ոչ միայն չկրնան աշխատել, այլ և ատոր հետեւանքով ստիկալի բաղխում մը ծայր տեսած է Ապա- սիլէի և Պապ-էլ - Հատիտի կողմերը, այն պէս որ՝ կրտսի թէ՛ մեռեալնե- րու և վերաորեալներու բաւական ստեւար թիւ մը կայ :

Ահա գործաղուշին հետեւն քի՛ որ փափաքելի տեղ մը չի յոյճիր :

ՄԱՐՏԻՈՍ ԹԱՂԵՈՍԵԱՆ

ԳԵՐՁՈՎ ՎԱՍՏԱՆՈՒԿՈՆ Եւրոպ. Մահա, Օսպոյի Պարի նորակաւուց վաճառատան մօտ

Թիւ 11

Անոնք որ ճաշակուոր զօրքով ու ունենալու համար գառնաքան տեղեր գի- մած ու դժգոհ մնացած են, թող ան- զամ մը մեր վաճառատունը այցելեն : պատրաստ են իրենց հետ պայմանաւոր- ւելի որ՝ կ'իջէ իրենց յանձնարարութիւն- նը գոհացուցիչ չ'գտնեն. կանխավճար տարողովին ետ պիտի ստանան :

Այս պայմանը՝ ճաշակուոր հազ- արուելու փափաքողներուն համար, նը- պատտուոր առիթ մը պիտի ըլլայ :

Ապառիկ սպաքանքները նկատու- ղութեան չեն տեսնիր. և անոնք որ ինձի կը գիմեն, զիւրաւ կրնան բոքը- նեյ պատիկին տարբերութիւնները, թէ գործի մարտութեան եւ թէ գի- ներու մասին :

ՄԱՐՏԻՈՍ ԹԱՂԵՈՍԵԱՆ

147 - 175

Հայկական վեճակահանութեան շահող թիւերը տեսնել չորրորդ երեսին մէջ :

Աղքատախնամ Ընկերութեան կնիքը չի կրող ԼԻՍԹՈՒՆԵՐ անվա- վեր կը նկատուին :

97րդ. Թիւրքի տեղի պիտի ունենայ Մեծ Սրճարան Հայկականի մէջ Օգոստ. 6ին կիրակի երեկոյին :

Advertisement for S.O. - BOGHOSIAN (Agent of Mead Cycle Cie. Liverpool). Includes a list of products: PIANOS, TYPERITERS, BICYCLES, GRAMOPHONES, PENDULES. Features an image of a piano and contact information for S.O. BOGHOSIAN, P.O. B. 1464, CAIRO.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԾԻԱՒՈՏԻ ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՍԻԿԱՐԵԹՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԵՐԲ Ե. ԵՒ Ա. ՀԱՃԵԹԵԱՆ ԵՂՐԱՐԻ

ՀՈՍ ՏԵՍԱՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՆԻԼ ԵՄԵՐԵՆԵ - ՀԱՅԵՐԵՆԵ

Արեւիկան ընտիր ծխախոտներէ պատրաստուած թարմ սիկարէթներ անբրոյի աման գներով ունենալու կամ վախճելու համար, ամէն անգամ և ամէն տեղերէ աւելի պէտք է նախընտրել մեր վաճառատունը .

ՀՈՐԻԶՈՆ ԳԱՅՈՐԿԹ Ե ՔԱՇՆՆՈՐԳԱԳՐՈՐԹԵՐՆԵ 1911 ՅԱՅԵՐԵՆԵ ՀՈՐԻԶՈՆԸ Հրատարակուելու է մօտ աշխատակցութեամբ

ՍԻՆԿԸՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻԱԿ ԿԵՐԿԱՅՈՒՄՈՒԹՅՈՒՆ Ե. ՀԱՅՏԻՆԿԵՐ Պալատի փողոց . Խաչնէսարի սեփականութիւն . Չրխթոյ թիւ 11

Հոյակաւ աշխատութիւն արեւ նայած բազմաթիւ գնահատական նաւապետներու Եզրկան եւ անբրոյի իւր տեսակներուն մէջ . Պատկերազարդ Անկ. Կաշա Փափազեան բառարանը պատրաստուած է մեծ խնամքով եւ զիտար հետեւողութեամբ Websteri Casselli ստեղծարարին բառարանը եւ զարդարուած է 800 ընտիր պատկերներով .

Table with 2 columns: Subscription numbers and prices. Includes '12893 Հրուշ Այլ 8000' and '28329 800'.

ՉՈՐՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆՆԵՐԸ Ա. ԱՐԳԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Հեղինակ ԷՄԻ. ՉՈՒ. Խարգ. ԵՐ. ՕՏԵԱՆ Հրատարակուելու է և գնելու համար պէտք է դիմել Կ. Պոլիս Զարգարեան հրատարակչութեան .

ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ ԾԻՆԵԼՈՎ ՀԱՆԿԵՐԶ ԶՎՆԱՍՈՒԵԼՈՒ ՕԳՏԱԿԱՐ ՄԻՋՈՅԸ Միաստուն հաճոյքի համար կը ծխուի . շատեր սակայն իրենց առողջութիւնը կը խնայարեն գործածելով կարգ մը սիկարէթներ .

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ ՕՐԱԲԵՐՔ Բաժնեգրին, տարեկան Պոլիս 75 զր. գաւառները 100, ամբիկալ 6 տարար, ուրիշ երկիրներ 30 զր. ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ Ծառաբայերը Պոլիս 20 զր. գաւառները 25 տրասանհամ 6 զր. Redaction du Journal Armenien AZATAMART Pera hamal bachi Constantinople

ՅՈՐԱ ՄՈՒԼԿԱՄԵՏՔ ԱԼԻ ՊԱԳ-ԷԼ-ԽԱԼԻ S O U R A N „ Ա Ր Շ Ա Կ Ո Յ Ս ” ԿՈՒՎԵՆՏՈՒՄԵՆ ԴԻՄԱՅԸ Գիտելու, Թերթերու, Հանդէսներու, Պրոչիւրներու, Նախակարգիւններու, Անկարգիւններու, Վաճառակազմակազմներու, Այցեխարտերու, Մանագրներու, եւ Հայտերն, Անգլիներն Ծրաններն, Իտալներն, Յուններն, Արաբներն շեղուելով սպագրական յանձնարարութիւններու համար պէտք է դիմել ԱՐՇԱԿՈՅՍ Տպարանը՝ ինքնուրուի և ճշտակարար սպագրութիւն ունենալու համար . Զինկաներու սպագրութիւնը անհամար խնամով կը կատարուի եւ անձատու ա Ք ղ Ն երու յանձնարարութիւն աչ կընդունուի, ըրրայ քատարական ըրրայ վաճառակազմակազմ . Եղած յանձնարարութեանց զուտարին կէտը կանխիկ չի վճարուածները Ակադորթեան չեն առնուիր .